

Ustavno sodišče Republike Slovenije
info@us-rs.si

Številka: 050-4/2026-2030-2
Datum: 13. 5. 2026

Zadeva: Postopek za oceno ustavnosti tarifne številke 12 Posebnega dela odvetniške tarife – odziv
Zveza: Dopis Ustavnega sodišča RS, št. zadeve U-I-68/26-4 z dne 9. 4. 2026 s prilogami

Spoštovani,

z zgoraj navedenim dopisom ste nam v mnenje posredovali zahtevo za oceno ustavnosti tarifne številke 12 Posebnega dela Odvetniške tarife, ki določa nagrado odvetnika za zagovor pravne osebe ali odgovorne osebe v kazenskem postopku. Navedena tarifna številka je izpodbijana v delu, ki napotuje na smiselno uporabo tarifne številke 9 (ta določa nagrado za zagovor ali zastopanje v predhodnem postopku ter udeležbo na preiskovalnih in drugih uradnih dejanjih izven glavne obravnave) in določa, da se vrednost storitve določi po 1. točki tarifne številke 19 (ta določa nagrado za sestavljanje tožbe v pravdnem postopku) ter pri tem kot vrednost spornega predmeta upošteva znesek aritmetične sredine zagrožene denarne kazni, po izdaji prvostopne sodbe pa vrednost izrečene kazni.

V zahtevi je izpostavljeno, da upoštevano pravilo Odvetniške tarife v določenih primerih določa nagrado odvetnika glede na vrednost, ki izrazito odstopa od dejanske vrednosti obravnavanega predmeta v konkretnem postopku. Dodatno je navedeno, da lahko po tej tarifni številki zagovornik prejme višjo nagrado, če je pravna oseba, ki jo zagovarja, obsojena na denarno kazen, kot če je oproščena obtožbe ali se postopek ustavi. Ustavno sodišče Republike Slovenije bo presojalo izpodbijano določbo z vidika skladnosti z načelom enakosti pred zakonom iz drugega odstavka 14. člena Ustave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Ustava RS)¹ in s pravico do učinkovite obrambe z zagovornikom iz druge alineje 29. člena Ustave RS.

I.

Ustava RS v 137. členu določa, da je odvetništvo kot del pravosodja samostojna in neodvisna služba, ki jo ureja zakon. Odvetništvo opravljajo odvetnice in odvetniki kot svoboden poklic. Pravica opravljati odvetniški poklic se pridobi z vpisom v imenik odvetnikov, ki se vodi pri Odvetniški zbornici Slovenije (v nadaljnjem besedilu: OZS). Odvetnik v okviru opravljanja

¹ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a, 92/21 – UZ62a in 98/25 – UZ74a.

odvetniškega poklica pravno svetuje, zastopa in zagovarja stranke pred sodišči in drugimi državnimi organi, sestavlja listine in zastopa stranke v njihovih pravnih razmerjih. Odvetnik je pri svojem delu samostojen in neodvisen ter je za svoje delo tudi odgovoren stranki. Pred sodišči lahko stranko proti plačilu zastopa samo odvetnik, ki ga lahko v nekaterih primerih nadomešča odvetniški kandidat.

Dejstvo, da je odvetništvo umeščeno kot del pravosodja, kaže na poseben pomen odvetništva za delovanje države, zlasti za delovanje sodne oblasti ter za uresničevanje pravic in svoboščin posameznikov in pravnih oseb v razmerju do organov oblasti in drugih posameznikov ali pravnih oseb. Vloga odvetništva pri opravljanju dejavnosti torej ni samo pri zasledovanju interesov udeleženih strank postopka, ampak tudi širšega oziroma družbenega (javnega) interesa. V tem smislu mora vsak odvetnik prispevati k uresničevanju pravice, povečanju kakovosti sojenja, vzdrževanju zaupanja in ugleda odvetništva, razvoju prava v praksi, k razbremenitvi sodišč in s tem k pospešitvi postopkov in zmanjšanju zaostankov na sodiščih.

Odvetništvo ima zaradi svoje dvojne ustavne narave zagotovljeno samostojnost in neodvisnost ne le, ko nastopa kot del pravosodja, ampak morata biti zaradi njegove specifične družbene vloge ti dve garanciji neločljivo zagotovljeni tudi, ko se odvetništvo presoja kot zasebna služba. Po ustavni presoji² je treba neodvisnost razumeti v funkcionalnem smislu, samostojnost pa v organizacijskem smislu. Obe načeli veljata tako za posamezne odvetnike kot tudi za njihovo stanovsko združenje (OZS), pri čemer je pri neodvisnosti večji poudarek pri posameznih odvetnikih, pri samostojnosti pa na njihovi stanovski organiziranosti. Samostojnost se torej nanaša na samostojnost odvetniškega poklica kot takega, in sicer v razmerju do organov državne oblasti (zlasti do izvršilne oblasti). Zakonodajalec mora zato določena vprašanja pustiti avtonomnemu urejanju znotraj odvetniškega poklica. Vsebinsko gledano se samostojnost odvetniške službe nanaša na urejanje vprašanj, ki zadevajo položaj odvetnikov in njihove stanovske organizacije. Prav zaradi zagotavljanja neodvisnosti odvetništva je smiselno, da temeljna vprašanja opravljanja poklica, med katera sodi tudi vrednotenje odvetniškega dela, primarno ureja OZS kot stanovska organizacija, ki najbolje pozna naravo, zahtevnost in odgovornost odvetniškega poklica.

II.

Zakon o odvetništvu (v nadaljnjem besedilu: ZOdv)³ v 17. členu določa, da je odvetnik upravičen do plačila za svoje delo in do povračila stroškov v zvezi z opravljenim delom po odvetniški tarifi. Odvetniška tarifa (v nadaljnjem besedilu: OT)⁴ določa način vrednotenja, obračunavanje in plačilo odvetniških storitev in izdatkov, ki so jih stranke oziroma naročniki storitev dolžni plačati odvetnikom oziroma odvetniškim družbam za izvršene pravne storitve.

Stranka in odvetnik se lahko dogovorita tudi za drugačen (običajno višji) način določitve odvetnikove nagrade s posebnim pisnim dogovorom (17. člen ZOdv). Odvetnik se v premoženjskopravnih zadevah lahko dogovori s stranko za plačilo tako, da namesto plačila po odvetniški tarifi prejme kot nagrado največ 15-odstotni delež od zneska, ki ga bo sodišče prisodilo stranki. Običajno takšni dogovori med odvetnikom in stranko, ki imajo naravo mandatne pogodbe, določijo plačilo odvetniških storitev na enega od navedenih načinov:

² Odločba Ustavnega sodišča RS št. U-II-1/09 z dne 5. 5. 2009.

³ Uradni list RS, št. 18/93, 24/96 – odl. US, 24/01, 54/08, 35/09, 97/14, 8/16 – odl. US, 46/16, 36/19, 130/22 in 10/26.

⁴ Uradni list RS, št. 2/15, 28/18 in 70/22.

- v določenem (pavšalnem) znesku;
- v odstotku od vrednosti prisojenega zneska;
- od vrednosti, pridobljene v postopku (plačilo po uspehu);
- po porabljenem času (zelo pogosto v praksi);
- po posebnem delu OT s povečanjem za določen odstotek.

Sodišča in drugi organi pri odmeri odvetniških stroškov pogodbe (dogovora) med stranko in odvetnikom ne smejo upoštevati, razen v sporu med odvetnikom in njegovo stranko, ki izvira iz takšne pogodbe.

ZOdv v 19. členu določa, da odvetniško tarifo sprejema OZS po predhodnem soglasju ministra, pristojnega za pravosodje. ZOdv, torej OZS podeljuje javno pooblastilo, da v soglasju z ministrom sprejme odvetniško tarifo, po kateri bo odvetnik upravičen do plačila za svoje delo in do povračila stroškov v zvezi z opravljenim delom (prvi odstavek 17. člena ZOdv) in ki jo bodo sodišča in drugi organi uporabljali pri odločanju o določitvi plačila in povračilu stroškov odvetniškega zastopanja v postopkih (prvi odstavek 20. člena ZOdv). Določba prvega odstavka 19. člena OT tudi določa, da daje pojasnila in obvezne razlage o uporabi tarife Upravni odbor Odvetniške zbornice Slovenije. Takšna pojasnila in obvezne razlage so v okviru procesnih predpisov dolžna upoštevati tudi sodišča in drugi organi, ki odločajo v okviru svojih pristojnosti o odvetniških stroških (drugi odstavek 19. člena OT).

Hkrati pa takšna ureditev ne pomeni popolne avtonomije brez državnega nadzora. Zahteva po soglasju ministra za pravosodje predstavlja pomemben korektiv v javnem interesu. Minister preverja skladnost tarife s cilji pravosodnega sistema, z dostopnostjo pravnega varstva ter z javnofinančnimi posledicami, zlasti pri institutih, kot je brezplačna pravna pomoč. Tak model vzpostavlja ravnotežje med neodvisnostjo odvetništva kot dela pravosodja in legitimnim nadzorom države nad delovanjem sistema, ki vpliva tudi na pravice strank in javna sredstva.

III.

Kot zgoraj pojasnjeno ima primarno vlogo pri vrednotenju odvetniških storitev ter podajo pojasnil in obveznih razlag odvetniške tarife (oziroma posameznih tarifnih števil) OZS. Nadalje pojasnjujemo, da sistem vrednotenja odvetniških storitev kot vsak tarifni sistem temelji na določeni stopnji posplošitve in abstraktnih merilih ter uživa polje proste presoje. Namen tarife namreč ni popolna individualizacija nagrade glede na vsako posamezno okoliščino konkretnega primera, temveč vzpostavitev splošnega, predvidljivega in administrativno izvedljivega sistema vrednotenja odvetniških storitev.

Po mnenju ministrstva izpodbijana ureditev OT temelji na objektivnih, predvidljivih in sistemsko utemeljenih kriterijih za določanje nagrade odvetniku ter da vse odvetnike in vse primerljive postopke obravnava po enakih pravilih. Merilo višine zagrožene oziroma izrečene denarne kazni predstavlja objektivni kriterij za določitev pomena in teže zadeve. Višina sankcije praviloma odraža resnost očitane ravnanja, stopnjo pravne in ekonomske ogroženosti pravne osebe ter pomen postopka za stranko, zato menimo, da je razumno, da vpliva tudi na višino nagrade zagovornika.

Za vsa dejanja zagovora ali procesnega zastopanja pravne ali odgovorne osebe v (predhodnem in glavnem) kazenskem postopku se kot vrednost obravnavanega predmeta do izdaje prvostopne sodbe uporabi znesek aritmetične sredine zagrožene denarne kazni, po izdaji prvostopne sodbe

pa vrednost izrečene kazni. Tudi če bi bila namreč izdana prvostopna obsodilna sodba, bi prišlo do situacije, ko bi odvetnik za vse storitve do izdaje prvostopne sodbe (upoštevaje jezikovno razlago presojsane določbe) moral obračunati po aritmetični sredini zagrožene kazni, storitve opravljene od izdaje prvostopne sodbe dalje pa bi obračunal glede na vrednost izrečene kazni. Z zgoraj navedenega vidika je jasno, da bo odvetnik do izdaje prvostopne (obsodilne) sodbe – ko torej sankcija še ni izrečena – storitve za zagovor in zastopanje pravne osebe po tarifni številki 9 in 10 OT, lahko obračunal le po tedaj znani navezni okoliščini - t.j. aritmetični sredini zagrožene kazni.

Smiselno enako je določeno tudi v postopkih v zvezi s prekrški, v tarifni številki 41 OT. Aritmetična sredina (ali aritmetično povprečje) je po svoji vsebini srednja vrednost, ki jo dobimo tako, da vsoto vseh podatkov delimo s številom podatkov. Gre za neko sorazmerje med najvišjim in najnižjim zneskom in je vedno določljivo. Glede na to, da se do izdaje prvostopne sodbe ne ve konkretno o kakšni višini je govora, se kot vrednost obravnavanega predmeta uporabi znesek aritmetične sredine zagrožene denarne kazni, po izdaji prvostopne sodbe pa vrednost izrečene kazni.

Glede očitka, da je lahko zagovornik v primeru obsodilne sodbe upravičen do višje nagrade kot v primeru oprostitev ali ustavitve postopka, menimo, da je nagrada odvetniku vezana na objektivno procesno in materialno težo zadeve, ki jo med drugim izraža tudi višina izrečene sankcije. Kriterij obračunavanja odvetniških storitev mora biti znan že ob samem začetku postopka. Odvetnik zato do izdaje prvostopne (obsodilne) sodbe lahko obračuna svoje storitve le po tedaj znani navezni okoliščini - t.j. aritmetični sredini zagrožene kazni. Razlaga, po kateri bi se vrednost odvetniške storitve določala za nazaj ne more biti skladna z določilom člena 16 OT.⁵ V teh primerih torej uspeh ne igra bistvene vloge⁶, ampak sta temeljni in ključni okoliščini uporabiti težo dejanja in zagrožene kazni ter zahtevnost kazenskega postopka, v katerem se je znašel prosilec. V primeru ustavitve postopka ali oprostilne sodbe do naknadnega odstopanja sploh ne pride (ne bo odvetniških storitev po izdaji take odločbe), zato se nagrada skozi celoten postopek določa po istem objektiviziranem kriteriju, tj. po aritmetični sredini zagrožene denarne kazni. Primerjava z morebitno nagrado, ki bi bila določena v primeru obsodilne sodbe, je zato neutemeljena.

V zvezi z 29. členom Ustave RS menimo, da izpodbijana ureditev ne posega v pravico do učinkovite obrambe z zagovornikom. Odvetnikom ne preprečuje zastopanja, ne omejuje procesnih pravic obdolžencev in ne zmanjšuje dostopa do pravne pomoči.

Zaključno menimo, da izpodbijana ureditev predstavlja ustavno dopustno normativno izbiro znotraj polja proste presoje pri urejanju sistema odvetniških nagrad.

Lepo pozdravljeni.

dr. Maja Čarni Pretnar
državna sekretarka

⁵ Odvetnik je dolžan v skladu s predpisi izstaviti stranki oziroma naročniku storitve specificiran račun za opravljeno odvetniško storitev ali plačani predujem najkasneje osmi dan po tem, ko je storitev opravljena, ali po tem, ko je predujem plačan.

⁶ Tako sta presojala tudi že VSRS v sodbi opr. št. X 226/2014 z dne 11. 11. 2015 in ESČP v sodbah v zadevi Quaranta proti Švici, z dne 24. 5. 1991, odločitev velikega senata ESČP v zadevi Benham proti Združenemu kraljestvu, z dne 10. 6. 1996, in kasnejše, npr. Talat Tunç proti Turčiji, z dne 27. 3. 2007 ter Zdravko Stanev proti Bolgariji z dne 6. 11. 2012.